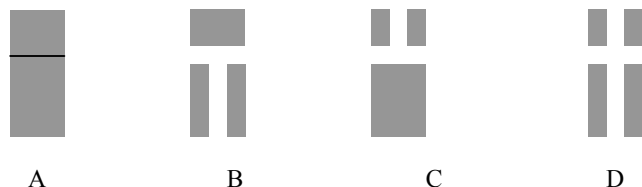

KAKSIPORTAISEN TUTKINNON ERILAISET RAKENNEMALLIT

Työpaja 24.9.2003. Paasitorni. Pj. Asko Karjalainen.

YLEISTÄ

Työpajassa pohdittiin erilaisia mahdollisuuksia joita koulutusta suunnittelevilla yksiköillä on 3+2 mallin sisällä rakentaa kandidaatin ja maisteritutkinnon välistä yhteyttä. Pohdittiin eri rakennemalleihin liittyviä erityiskysymyksiä ja opetussuunnitelman laatimisessa huomioon otettavia seikkoja. Erilaisia rakennemalleja ovat:

A: integroitu malli, jossa kandi- ja maisterivaihe on suunniteltu yhtenäiseksi kokonaisuudeksi, pääainepohjaisena tai myös monitieteisenä. Siirtyminen kandidivaiheen jälkeen on kuitenkin mahdollista.

B: järjestetään erillisiä suunnattuja kandidikouluja, mutta maisterivaihe on integroiva ja mahdollisesti monitieteinen

C: kandidivaihe järjestetään integroivana ja mahdollisesti monitieteisenä, mutta maisterivaiheessa on erillisiä suunnattuja maisterikouluja

D: sekä kandidivaihe että maisterivaihe on toteutettu erillisinä ja suunnattuina koulutuskokonaisuuksina.

TIIVISTELMÄ

Työpajassa todettiin, että sopiva malli riippuu kulloisestakin oppiaineesta ja koulutuksen perustehtävästä. Yhtä oikeaa mallia ei ole. Jokainen malli sisältää kuitenkin monia käytännön seuraamuksia, jotka täytyy osata ottaa huomioon koulutusta järjestävissä yksiköissä. Yleisellä tasolla on kiinnitettävä huomiota ainakin seuraaviin seikkoihin:

1. Opetussuunnitelma on tehtävä huolellisesti riippumatta siitä, mikä malli valitaan.

Kaikissa eri vaihtoehdoissa tulisi sekä kandiditutkinnon että maisteritutkinnon osalta noudattaa täydellistä opetussuunnitelmaprosessia, jossa ensimmäinen tehtävä on kriittisesti pohtia järjestettävän koulutuksen perustehtävää (LIITE 1) Siltä pohjalta asetetaan tavoitteet, päätetään opetussuunnitelmamalli (LIITE 2) sekä ydinaines (LIITE 3) ja järjestetään tutkinnon sekä laadullinen että määrällinen arviointi.

2. Kaikissa malleissa tulee turvata kumuloituvaa oppiminen. Koulutus tulee suunnitella siten, että opiskelijan siirryessä kandidivaiheesta maisterivaiheeseen:

- oleelliset teemat ja sisällöt jatkuvat
- päällekkäisyyttä ja toistoa ei esiinny
- käsitys ja näkemys täydentyy
- asia syventyy ja sen hallinta kasvaa

Kumuloituvuutta voidaan rakentaa sekä yleisten(tieteellinen ajattelu, ongelmanratkaisutaito, vuorovaikutustaito jne.) että erityisten (ainekohtaiset) kompetenssien alueella. Kumuloituvuus edellyttää hyvää yhteistyötä koulutusala- ja oppiainekohtaisesti nyt suunnitteluvaiheessa yliopistojen välillä.

3. Resurssit on otettava huomioon kaikissa vaihtoehdoissa opetussuunnitelmaa laadittaessa. Jokainen ”palikka” maksaa ja vaatii eri tavoin henkilö-, tila-, laite- ja osaamisresursseja. Koulutuksessa kannattaa nyt miettiä sitä, kuinka pystytään rakentamaan mahdollisimman laadukas kokonaisuus ja välttämään resursseja syövää sillisalaattia.
4. Kandidutkinnon merkitystä ei tule vähäksyä. Kandidivaihe luo oppimisen ja osaamisen pohjan maisterivaiheelle. Opintojen aloitus on ratkaisevan tärkeä vaihe myös mielikuvien synnyn kannalta. Negatiivisen mielikuvan synty kandidivaiheen opinnoissa voi aiheuttaa merkittävää opiskelijakatoa siirtymäkohdassa. Strategia, jossa keskityttäisiin vain maisteritutkintojen laatuun olisi vaarallinen sekä oppimisen että koulutusta järjestävän yksikön kannalta.
5. Opiskelijavalinnat ja siirtymät tulee suunnitella opetussuunnitelmatyön yhteydessä. On huomattava, että siirtyminen kandidutkinnon jälkeen tulee tehdä mahdolliseksi, vaikka se ei voi ensisijainen tavoite ollakaan. Valittu rakennevaihtoehto vaikuttaa aina siirtymiseen, eikä esim. tulisi suunnitella niin kapea-alaista kandidikoulutusta, että siitä ei käytännössä voisi siirtyä lainkaan.
6. Pohja jatko-opinnoille on otettava huomioon jo kandi- ja maisteritutkinnon opetussuunnitelmia tehtäessä.

Avoimia kysymyksiä ja suuntaa antavia vastauksiakin esitettiin myös runsain määrin. Kuinka opiskelijat saadaan pysymään omalla laitoksella kandidivaiheen jälkeen? Kehittämällä mahdollisimman laadukas opetusohjelma! Kuinka avoimen väylä on suhteessa kaksiportaisen tutkinnon mahdollisuuksiin? Avoin yliopisto ei ainakaan tule myöntämään tutkintoja. Missä mallissa opiskelijoiden valmistumisajat lyhentyvät/keskeyttäminen vähentyy? Tämä riippuu ehkä enemmän opetusjärjestelyistä, opetuksen laadusta ja opiskelun ohjauksesta kuin rakennemalleista. Kuinka ammattikorkeakouluopiskelijat otetaan huomioon rakennemalleissa? Paljon riippuu siitä tuleeko myös ammattikorkeakoulupuolelle oma jatkotutkinto. Voiko maisterivaiheen opintoja jo suorittaa kandidivaiheessa? Silloin, jos niihin on riittävä tiedollinen ja taidollinen valmius. Kandidutkinnon työelämärelevanssi on eri vaihtoehdoissa varmaankin erilainen, mutta millä tavoin? Missä määrin perinteinen maisteritutkinto on itseasiassa ollut tieteellisesti tai ammatillisesti korkeatasoinen?... Kysymyksiä on paljon ja niihin toivotaan uutta luovia ja ennakkoluulottomia ratkaisuja yliopistoissa tutkintorakenneprosessin ja opetussuunnitelmatyön edetessä.

**LIITE1. OPETUSSUUNNITELMAN LAADINNAN
PERUSKYSYMYKSET-
OPETUSSUUNNITELMAPROSESSI**

1. KOULUTUKSEN PERUSTEHTÄVÄN MÄÄRITTELY

Suunniteltavan koulutuksen perustehtävän, sen sosiaalisen tilauksen tai olemassaolon perusteen analysointi ja kirjaaminen. Miksi tällaista koulutusta tarvitaan? Mihin odotuksiin ja tarpeisiin se vastaa? Perustehtävä voi nousta ammatillisista ja / tai tieteellisistä lähtökohdista, ja se voi olla filosofisesti tai käytännöllisesti painottunut.

2. KOMPETENSSIEN JA YLEISTAVOITTEIDEN MÄÄRITTELY

Sen osaamisen, kompetenssien, analysointi ja kirjaaminen, jota koulutuksella tulisi tuottaa, jotta se täyttäisi perustehtävänsä.

Kompetensseja vastaavien yleisten tavoitteiden (laadulliset, määrälliset) muotoilu ottaen huomioon koulutukseen käytettävissä olevat resurssit. Resursseja ovat rahan lisäksi kaikki koulutuksen puitetekijät sekä opiskelijan ja opetuksen aikaresurssit.

3. OPETUSSUUNNITELMAMALLIN MÄÄRITTELY

Millainen opetussuunnitelman rakenne parhaiten soveltuu vaadittavien kompetenssien tuottamiseen ja tavoitteiden saavuttamiseen annetussa ajassa, käytettävissä olevilla resursseilla.

4. OPINTOKOKONAISUUKSIEN JA OPPIKURSSIEN SISÄLTÖJEN, KUORMITTAVUUDEN JA TYÖTAPOJEN MÄÄRITTELY

Vaadittavista kompetensseista johdettavien osaamisalueiden määrittely opintokokonaisuuksiksi, joille varataan tarvittava ja kokonaistuntimäärän puitteissa mahdollinen aikaresurssi. Valitusta opetussuunnitelmamallista riippuu, kuinka opintokokonaisuudet ja opintojaksot käytännössä rakennetaan.

Opintokokonaisuuksien ja oppikurssien selkeiden, realististen ja opiskelijaa motivoivien tavoitteiden sekä ydinaineksen ja mitoituksen määrittely. Työtapojen ja oppimisen arviointimenetelmien suunnittelu. Kurssikuvausten kirjoittaminen opiskelijaa varten opinto-oppaaseen.

5. OPETUSSUUNNITELMAN ARVIOINNIN JA KEHITTÄMISEN MÄÄRITTELY

Opetussuunnitelman jatkuvan arvioinnin, kehittämisen ja päivityksen suunnittelu. Opiskelijoiden, opettajien ja sidosryhmien osallistumisen rakenteiden suunnittelu.

LIITE 2 OPETUSSUUNNITELMAMALLEJA

OPINTOJAKSOPERUSTEINEN OPS

PERUSOPINNOT -kurssi -kurssi -jne	AINEOPINNOT -kurssi -kurssi -jne	SYVENTÄVÄT OPINNOT -kurssi -kurssi -jne
--	---	--

MODULIMALLI

PERUSOPINNOT -MODULI 1 -kurssi 1 -kurssi 2 -MODULI 2 -jne	AINEOPINNOT -MODULI 1 -kurssi 1 -kurssi 2 -MODULI 2 -jne	SYVENTÄVÄT OPINNOT -MODULI 1 -kurssi 1 -kurssi 2 -MODULI 2 -jne
--	---	--

BLOKKIMALLI

1. SYKSY -MODULI 1 -kurssi 1 -kurssi2	1. KEVÄT -MODULI 2 -kurssi 1 -kurssi2	2. SYKSY JNE... -MODULI 3 -kurssi 1 -kurssi2
--	--	---

JUONNE- OPS (PROJEKTI-OPS)

	KURSSI 1 (CASE 1) (ONGELMA 1)	KURSSI 2 (CASE 2) (ONGELMA 2)	KURSSI 3 (CASE 3) (ONGELMA 3)
JUONNE 1 (PROJEKTI 1)	X		X
JUONNE 2 (PROJEKTI 2)		X	X
JUONNE 3 (PROJEKTI 3) JNE..	X		

ks. tarkemmin teos akateeminen opetussuunnitelma:
<http://www oulu.fi/tutkintorakenne/tyokalut/kirjallisuus.html>

LIITE 3

AKATEEMISEN OPINTOJAKSON CORE- ANALYYSI

KURSSI:	MUST KNOW	SHOULD KNOW	NICE TO KNOW
TIETEELLISEN OSAAMISEN NÄKÖKULMASTA	<p>Ydinaines, jonka hallitseminen on välttämätöntä jatkon kannalta ja jonka ymmärtäminen mahdollistaa syventävän / laajentavan tiedon hankkimisen</p> <p>80% KONTAKTIOPETUS</p>	<p>Täydentävä tietous, joka lisää teoreettisia yksityiskohtia ja selventää harvinaisempia sovelluksia</p> <p>15% KONTAKTIOPETUS</p>	<p>Erityistietämys, joka syventää jonkin alueen hallintaa</p> <p>5% KONTAKTIOPETUS</p>
AMMATILLISEN OSAAMISEN NÄKÖKULMASTA			